

előbbi telephez tartozó – gödör 2, császárkori 2 gödör. Árpád-kori 4 ház, 3 körárok és 1 kemence, meghatározatlan korú 8 gödör; újkori 7 objektum.

30. sz. lelőhely: A 2002. novemberi terepbejárás során császárkori településre utaló gyér nyomokat regisztráltunk a dűlő középső részén. 2004-ben 1200 m²-t kutattunk, összesen 3 objektumot tártunk föl (1 bronzkori gödört, 1 császárkori árkot és 1 – talán császárkori – tűzhelyt). Nagyon kevés anyag került elő belőlük, leginkább szarmata és bronzkori kerámia. A legnagyobb objektum egy árok volt, mely négyszög alakban határolt egy területet, egyik vége ismert, a másik vége valószínűleg a dűlőút alatt végződik.

31. sz. lelőhely: A 2002–2003-ban végzett terepbejárás során őskori és császárkori településre utaló nyomokat regisztráltunk a dűlő északi részén. 2004-ben feltártuk a nyomvonal alatti 1,32 hektáros területet.

Az altalaj alapvetően különböző színű homok, helyenként agyagos vagy löszös felületekkel. A feltárandó terület nyugati oldalán mélyebb, vizes terület húzódott (vízmeder?), ahol szintén találtunk régészeti objektumokat. A terepbejárás során tapasztaltaknak megfelelően a lelőhelyet a szántás nagymértékben bolygatta, sok gödörnek már csak az alja maradt meg. Nehezítette a munkát a magas talajvízszint. Összesen 787 objektum került elő.

Rézkori 8 gödör, kora bronzkori 1 ház és 12 gödör, késő bronzkori 1 ház. További 1 árok és 5 gödör bronzkori, de anyaguk pontosabb kormeghatározásra nem alkalmas. Őskori 1 árok, 4 cölöplyuk és 72 gödör. Császárkori 2 ház, 3 kemence, 2 tűzhely, 1 füstölő, 2 további ipari létesítmény, 1 kultikus objektum, 4 cölöplyuk, 1 kettős körárok, 20 árok és 329 gödör. Nem meghatározható a kora 253 további gödörnek, 33 cölöplyuknak, 18 ároknak; 2 objektum újkorinak bizonyult.

Munkatársak: Gergely Balázs régész, Bocz Péter, Mester Andrea, Bakos János technikusok, Simonné Asztalos Henrietta adattáros, Király József, Gábor Tamás grafikusok.

GINDELE RÓBERT – BABOLCSI ANDREA –
ISTVÁNOVITS ESZTER – ALMÁSSY KATALIN

283. Nyíregyháza-Oros, Nyulaska, Szék-dűlő

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) A

A Nyíregyházát keletről elkerülő út nyomvonalán a terepbejárás során 2003-ban igen szórványosan regisztráltunk cserepeket a területről (36. lelőhely). Az ásatás 2003–2004-ben folyt. Az É-D-i nyomvonal három K-Ny-i alacsony dombot vág át. Mindháromat megkutatuk. A feltárt terület 1,5 ha.

A déli dombvonulaton mindössze egyetlen objektum került elő. Az északi dombon igen gyér leletanyaggal telepobjektumokat tártunk föl, a középső dombon pedig egy késő avar temető részletét. A sírok szomszédságában is volt néhány telepobjektum, ennek ellenére úgy véljük, hogy a telep és temető összetartozott.

A sírok leletanyaga szegényes: főként edények, kések, csatok, orsók kerültek elő, valamint nagyobb mennyiségben állatcsont melléklet. A sírok között volt egy hamvasztásos is.

Összesen 55 sírt, 4 sír formájú üres gödört, és 41 telepobjektumot – közte 4 házat – tártunk fel. A temető jelentősége, hogy pillanatnyilag az egyik legkeletibb késő avar lelőhely. A település fontosságát abban látjuk, hogy nagy valószínűséggel a temetőhöz tartozik. Sajátos, hogy egy egykori vízmeder másik partján helyezkedik el.

A leletek a nyíregyházi Jósa András Múzeumba kerültek.

Munkatársak: Bálint Marianna, Pintye Gábor, Scholtz Róbert régészek, Jakab Attila egyetemi hallgató, Mester Andrea, Bocz Péter technikusok, Németh Erika, Szinyéri Péterné, Takácsné Varga Ágnes restaurátorok, Ulrich Attila helytörténész, Simonné Asztalos Henrietta adattáros és Király József grafikus.

ISTVÁNOVITS ESZTER – ALMÁSSY KATALIN

284. Nyíregyháza-Oros, Úr-Csere

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Sza, Ge

A 2002-ben végzett terepbejárás tapasztalatai bronzkori és császárkori településre utaltak. 2004-ben 14 620 m²-nyi területen 323 objektumot tártunk fel.

A lelőhely (Nyíregyháza keleti elkerülő 26. lh.) a Balkányi főfolyás keleti partját alkotó, É-D irányba húzódó homokháton fekszik. Északon egy vizenyős, mocsaras mélyedés választja el a 27. lelőhelytől, míg délen egy dűlőút a 33. lelőhelytől.

A bronzkorra keltezhető jelenségek közül a legjelentősebb egy nagyméretű árok. Enyhe ívben DK-ÉNy irányban szeli át a feltárt területet, megfigyelt hossza 134,5 m, a nyelés szintjétől mért mélysége 2 m és legnagyobb nyílása itt 2,6 m. Rendeltetése nem állapítható meg bizonyosan. A légi felvételeken megfigyelhető, hogy az É-i részen az árok ívesen K felé fordul. Vonala déli irányban nem követhető. Az árok a feltárt terület K-i részét alkotó, 3 m-re kimagasodó homokháton övezte, valószínűleg védelmi célokból. Az árok „belső” oldalán, a homokháton a bronzkori objektumok sűrűsödést mutatnak, míg a „külső”, nyugati oldalon számuk szignifikánsan kevesebb. Az árok betöltésének alsó részén szürkés, hamus réteg található. A betöltésben nagy mennyiségű édesvízi csiga háza került elő. E nagyobb folyóvizekben élő fajta (Vremir M. megállapítása) jelenléte azt sugallja, hogy az árok összeköttetésben lehetett a Balkányi-főfolyás elődjét alkotó Kálló-érrel, azaz az árokban időszakonként(?) folyó víz az említett érbe ömlött. Az árok betöltésében talált leletanyag – köztük bronzbaltá öntőmintája és egész edények – Kr. e. 12. századra (RBD fázis, vagy Kalicz-Bóna-Kemenczei kronológiájában a késő bronzkor 2a fázisa) keltezi és a Berkesz kultúrához köti az objektumot.

A bronzkori telep feltárt részét 1 ház, 124 gödör, 3 gödörbokor és a fenti árok alkotta. A császárkori telep-

objektumok közül feltártunk 2 házat, 1 kemencét, 1 tűzhelyet, 62 gödröt, 1 gödörbokrót. A *germán*(?) sírok száma nyolc. Egy temetkezés kora – mellékletek híján – kérdéses. Nem tudtuk meghatározni további 82 gödör kronológiai helyzetét. Két árok és egy gödör újkorinak bizonyult.

MARTA, LIVIU – ASTALOS, CIPRIAN – KÁDAS ZOLTÁN – VIRAG, CRISTIAN – SANA, DANIEL

285. Nyíregyháza-Oros, Úr-Csere Észak

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, V, Sza, Á, Kö

A 2002–2003-as terepbejárás során nagy mennyiségű bronzkorinak (Gáva), kora vaskorinak?, császárkorinak? és középkorinak meghatározott cserepet gyűjtöttünk a Nyíregyházát keletről elkerülő út 27. sz. lelőhelyéről. 2004-ben tártuk fel a nyomvonal alá eső 33 800 m²-t.

A lelőhely hosszúsága 670 m, szélessége 50 és 70 m között váltakozik; északon a 25. lelőhelytől egy csatorna, délen a 26. lelőhelytől egy mocsaras, alacsonyabban fekvő terület választja el. Déli, mintegy 300 m hosszú részét egy hát alkotja, ahol az altalaj agyagos, kötöttebb homok. Az északi rész egy lazább homokos altalajú domb. A lelőhely két részét egy mocsaras mélyedés választja el.

A lelőhely déli részén egy császárkori szarmata telep házait, tárolóvermeit, füstölőit, kútjait tártuk föl. A császárkori objektumokon kívül előkerült még néhány késő bronzkori, a Gáva kultúrához kapcsolható gödör, és a nyomvonal szélén, a lelőhely déli végén, egy körárok, szarmata, déli irányítású, bolygatatlan sír. A temetkezés valószínűleg nem tartozik a lelőhelyen északabbra, 450 m-nyire feltárt többi sír csoportjához.

A lelőhely északi részén a császárkori telephez tartozó, 46 – köztük 10 körárok – sírból álló temetőrészletet dokumentáltunk. A sírok túlnyomó része rabolt. A tájolás minden megállapítható esetben D-É.

A temetkezéseken kívül feltártunk 28 bronzkori (Gáva kultúra) gödröt, egy késő vaskori „tanya” 1 gödrét és 2 házat. További 1 ház és 3 gödör kora közelebről nem határozható meg, de leletanyaguk az őskorra utal. A császárkori telep feltárt objektumai a következők: 11 ház, 19 kút, 7 füstölő, 320 gödör. Kora középkori 7 gödör, Árpád-kori 2 gödör, középkori 1 gödör. Nem tudtuk meghatározni a korát 275 gödörnek, 10 kútnak, valamint 3 ovális körárok, melyek valószínűleg aklok tartozékai. Újkorinak 9 objektum bizonyult.

GINDELE RÓBERT – MATEI, ALEXANDRU – VIRAG, CRISTIAN – BĂCUEȚ-CRIȘAN, DANIEL – BĂCUEȚ-CRIȘAN, SANDA – MARTA, LIVIU – POP, HOREA – SZÉKELY ZSOLT – BEJINARIU, IOAN – SANA, DANIEL

286. Nyíregyháza-Oros, Úr-Cserétől délre

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Sza, N, Ú

A Nyíregyházát keletről elkerülő út 33. sz. lelőhelyén 2002–2003-ban végzett terepbejárás során nagyobb mennyiségű bronzkori, császárkori és talán Árpád-kori

cserepet gyűjtöttünk. 2004-ben maradéktalanul feltártuk a nyomvonal alá eső 21 790m²-nyi területet.

A lelőhely a Balkányi-főfolyás keleti partját alkotó homokdombvonulaton, mintegy 700 m hosszan húzódik végig. Kapcsolódik (északon) a 26. és (délen) az 53. lelőhelyekhez. A felület északi részén sűrűsödtek az objektumok. Itt bronzkori és császárkori telepjelenségeket találtunk. A bronzkori objektumok valószínűleg a 26. lelőhelyen feltárt bronzkori telep részei. Tőle délre, mintegy 50 m-es szakaszon, ahol két homokhát között mélyebb rész húzódik, nem találtunk régészeti objektumokat. A leletmentes résztől közvetlenül délre néhány sírból álló császárkori temetőrészlet, majd ettől délebbre fokozatosan intenzívebbé váló császárkori telepjelenségeket tártunk fel. A lelőhely déli határát adó – mintegy 50 m széles – erdősávotól délre, az 53. lelőhelyen folytatódott a császárkori telep.

Összesen 556 objektumot tártunk fel. Közülük *bronzkori* gödör 25, *császárkori* sír 10. A császárkori telephez tartozik 29 ház, 13 kút, 1 tűzhely, 1 kemence, 2 füstölő, 4 árok és 274 gödör. Nem tudtuk meghatározni a korát 2 sírnek, 3 háznak, 1 tűzhelynek, 3 kútnak, 3 ároknak és 175 gödörnek. 10 objektum bizonyult újkorinak.

Az egyik gödör betöltésében két darab – hun nyereg díszét alkotó – poncolt, pikkelymintás aranylemez került elő – ezt az objektumot hunkorinak határoztuk meg. Az egyelőre császárkoriként meghatározott objektumok egy része valószínűleg ehhez a korszakhoz tartozik. Pontosabb kelteztést a leletanyag elemzése után lehet adni.

BEJINARIU, IOAN – ISTRATE, ANGEL – POP, DANIEL – SZÓCS PÉTER LEVENTE

287. Nyírtura, Erdei-dűlő

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő, Sza

A Nyíregyházát keletről elkerülő út Nyírtura 3. sz. lelőhelyén a 2001-ben és 2003-ban végzett terepbejárás során közepes mennyiségű bronzkori és császárkori cserepet gyűjtöttünk. 2004-ben kb. 6000 m²-nyi területen végeztünk próbafeltárást.

A területből kiemelkedő K-Ny-i homokhát tetején fekvő lelőhelyen hat régészeti objektumot találtunk. Két őskori gödröt, 3 császárkori sírt és egy kérdéses korú körárok részletét. További egy objektum újkori volt. A sírokból üveggyöngyök, egy ezüstpénz, egy bronzlemeztöredék, és egy szürke, korongolt edény került elő. A lelőhelyet a szántás, a talajerózió nyilvánvalóan elpusztította.

Munkatársak: Mester Andrea technikus, Kiss László rajzoló.

SCHOLTZ RÓBERT

288. Nyírtura, Várréttől északnyugatra

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Sza

A Nyíregyházát keletről elkerülő út 37. sz. lelőhelyén 2003-ban Almássy Katalin és Istvánovits Eszter által megkezdett feltárást folytattuk és fejeztük be.